

GRAANMARKT: HECTISCHE STEMMING DRIJFT PRIJZEN OP

Jan Bolhuis

De graanproductie in Nederland is bij lange na niet voldoende om in de eigen behoefte te voorzien. Om de tekorten aan te vullen, worden aanzienlijke hoeveelheden tarwe, maïs en gerst uit onder meer Duitsland en Frankrijk ingevoerd. Het grootste deel van de Nederlandse graanoogst en van de ingevoerde granen gaat naar de veevoederindustrie. Daarnaast gaat er graan naar de maalderijen voor de broodbereiding, naar mouterijen voor de bierbereiding en naar de industrie voor de zetmeelwinning. Door de grote importbehoefte wordt de ontwikkeling van de graanprijzen in Nederland sterk bepaald door het prijsniveau in de naburige landen. De graanprijzen kunnen door de EU worden ondersteund door de mogelijkheid tot interventie. De interventieprijs van tarwe is vanaf 2003 tot heden niet meer aangepast en bedraagt 101,31 euro per ton. Deze prijs geldt van 1 juli tot 1 november. Vanaf 1 november tot 1 juli wordt de interventieprijs maandelijks iets verhoogd ter compensatie van de rente- en opslagkosten.

Graanoogst in de EU

De geogoste hoeveelheden graan in de EU schommelen de laatste jaren sterk. In 2003 viel de graanoogst door het warme weer in midden en zuid Europa en de aanhoudende droogte in grote delen van West-Europa flink lager uit. De graanoogst in de EU-15 bedroeg in dat jaar circa 190 miljoen ton. Om de afnemende graanvoorraden in de EU af te remmen, werden de inschrijvingen voor export uit interventievoorraden door de Commissie opgeschort. Daarnaast is door de Commissie besloten om het verplichte braakpercentage van 10% voor het seizoen 2004 te verlagen naar 5%.

Gunstige groeiomstandigheden en een groter areaal hadden tot gevolg dat de graanoogst in het daarop volgende jaar in de toen met tien landen uitgebreide EU-25 flink toenam en uitkwam op 284 miljoen ton (+46 miljoen ton voor de EU-15). De omvangrijke oogst leidde in een aantal Centraal Europese landen tot opslagproblemen. De graanoogst in de EU-25 viel in 2005 met circa 27 miljoen ton terug tot ruim 256 miljoen ton. Door de aanhoudende droogte en hoge temperaturen in de zomer van 2006 is de graanoogst in de EU-25 aanzienlijk lager uitgevallen. De exacte omvang is nog niet bekend. Cocal raamt de graanopbrengst in de EU-25 op ruim 242 miljoen.

De Nederlandse graanoogst, die minder dan 1% van de graanoogst in de EU bedraagt, valt volgens de raming van het CBS iets lager uit door een lagere opbrengst per ha (-2%) en een kleiner areaal zomergerst. Voor tarwe zijn de opbrengsten per ha eveneens iets lager dan in 2005 (-2%) maar door een groter areaal is de geogoste hoeveelheid iets toegenomen.

Prijzontwikkeling

Door het geringere aanbod op de EU-markt zijn de prijzen van tarwe in de tweede helft van 2006 fors gestegen, namelijk met ongeveer 40% ten opzichte van de prijzen in voorgaand marktseizoen. De prijzen van gerst en van andere granen trokken door het krappe aanbod eveneens flink aan. De langdurige regenval in augustus zorgde nog wel voor veel kwaliteitsproblemen. Partijen die na de droogteperiode zijn geogost hadden veel last van schot. Bij zomergerst waren er grote regionale verschillen in het eiwitgehalte waardoor een deel van de gerst niet als brouwgerst kan worden afgezet. De industrie is hierdoor gedwongen meer brouwgerst uit het buitenland aan te kopen, maar ook daar is het aanbod door de tegenvallende oogsten krap. Zoals het zich nu laat aanzien blijven de graanprijzen de komende maanden hoog in vergelijking met voorgaande jaren.

Verwachtingen

De EU heeft vanwege de krapte op de graanmarkt de laatste maanden een groot deel van de interventievoorraden graan vrijgegeven voor verkoop op de interne markt. De verwachting is dat aan het eind van het seizoen nog circa 3 miljoen ton maïs in Hongarije als interventiegraan zal zijn opgeslagen.

De omvang van de nieuwe oogst zal sterk bepalend zijn voor het prijsniveau in de laatste maanden van het lopende oogstjaar en het prijsniveau in de tweede helft van dit jaar. Hierbij kan worden opgemerkt dat de graanprijzen op de wereldmarkt het afgelopen jaar eveneens fors zijn gestegen. De hogere wereldmarktprijzen zijn het gevolg van verschillende ontwikkelingen. Enerzijds van de tegenvallende oogsten in een aantal continenten, bijvoorbeeld door de ernstige droogte in Australië, anderzijds van een toenemende vraag naar granen, niet alleen als voedsel en veevoeder in bijvoorbeeld de sterk groeiende economie van China, maar ook voor de productie van bio-ethanol. Dit laatste is het gevolg van de stijging van de aardolie en energieprijzen in de afgelopen jaren en de investeringen in alternatieve energiebronnen dan olie en gas. De FAO verwacht voor 2007 een flinke stijging van de graanproductie. Deze verwachting is gebaseerd op de gunstige weersomstandigheden en een groter areaal in zowel Europa als Noord-Amerika. Eén goede, omvangrijkere oogst zal echter niet voldoende zijn om de rust weer op de graanmarkt te laten terugkeren. Verwacht wordt dat de geslonken wereldvoorraden van granen in combinatie met een stijgende vraag naar graan voor verschillende bestemmingen (voedsel, voer en energie) voorlopig een relatief hoog prijsniveau tot gevolg zullen hebben. Bij een hoog prijsniveau neemt de kans op speculatie toe waardoor er mogelijk een grotere schommeling van de graanprijzen ontstaat.

Meer informatie:

Prijsontwikkeling van de laatste jaren en actuele prijzen worden vermeld op <http://www.lei.wur.nl/NL/statistieken/Agrarische+prijzen>